

Gondolatok a zenéről

A zene nem magánosok kedvtelése, hanem lelki erőforrás (Kodály Zoltán)

„A zenetanítás elemi szinttől a legmagasabb fokig: nevelés!” (Ádám Jenő)

Minden gyermek művész. A gond csak az, hogyan maradjon művész felnőtt korában is.“

Picasso

„...azért van olyan nagy fontossága a zenei nevelésnek, mert ritmus és dallam hatolnak be legjobban a lélek belsejébe, azt hatalmas erővel megragadják... A zene nem végződhet másutt, mint a szép szeretetében.“

Platon

„Nem lehet egészen boldog az az ember, akinek nem öröm a zene. Erre az örömrre azonban tanítani kell az emberiséget, mert magától nem jut el odáig.“

Kodály Zoltán

„ A zene lelki táplálék és semmi mással nem pótolható.
Aki nem él vele, lelki vérszegénységben él és hal. Teljes lelki élet zene nélkül nincs.”

(Kodály Zoltán)

A liturgikus év a zenében

Szeptember

Bach, J.S.: Herr Gott, wir alle loben wir – BWV 130

Bach, J.S.: Es erhub sich ein Streit – BWV 19

Bach, J.S.: Man singet mit Freuden vom Sieg – BWV 149

Bach, J.S.: Nun ist das Heil und die Kraft – BWV 50 - Mihály arkangyal ünnepére (szept. 29.)

Bartók: Mihály-napi köszöntő

Október

Bach, J.S.: Ein feste Burg – kantáta, BWV 80

Bach, J.S.: Ein feste Burg – korárelőjáték orgonára

Bach, J.S.: Magnificat

Esterházy Pál: Harmonia Caelestis – részlet

Mendelssohn: V. Szimfónia „Reformáció”

Monteverdi: Vesperás Mária tiszteletére

Ave Maria, Laudi alla Vergine Madre

Regger: Ein feste Burg – korálfantázia orgonára

Verdi: Quattro pezzi sacri – Négy egyházi darab
Vivaldi: Magnificat

November

Requiemek:

Berlioz, Brahms, Britten, Cherubini, Dvořák, Fauré, Ligeti, Liszt, Mozart, Schumann, Verdi

December

Bach, J.S.: Nun komm, der Heiden Heiland – kantáta BWV 61
Bach, J.S.: Nun komm, der Heiden Heiland – korálelőjátékok orgonára
Bach, J.S.: Karácsonyi oratórium
Bach, J.S.: Wie schön leuchtet der Morgenstern – korálelőjáték orgonára
Bach, J.S.: Gloria in excelsis Deo – kórustétel a h-moll Miséből
Bach, J.S.: Et incarnatus est – tétel a h-moll Miséből
Balbastre: Noél – karácsonyi ének variációk orgonára
Britten: A Ceremony of Carols
Bruch: Gruss an die Heilige Nacht, op. 62.
Corelli: Karácsonyi concerto
Dupré: Noél – karácsonyi ének variációk orgonára
Esterházy Pál: Harmonia Caelestis – részlet
Händel: Karácsonyi részletek a Messiás című oratóriumból
Honegger: Karácsonyi kantáta
Liszt: Gyertyafények
Liszt: Karácsonyfa – ciklus zongorára
Reger: Karácsony – op. 145. orgonára
Schütz: Karácsonyi történet

Január

Bach, J.S.: Singet dem Herrn ein neues Lied – kantáta Új évre, BWV 190
Bach, J.S.: Sie werden aus Saba kommen – kantáta Vízkeresztre, BWV 65
Bruch: A három király imádása (Gesang der heiligen der Könige)

Február

Bach, J.S.: Ich hab' genug – kantáta Gyertyaszentelő Boldogasszony napjára, BWV 82
Bach, J.S.: Herr Jesu Christ, whar' Mensch und Gott – kantáta Ötvenedvasárnapra, BWV 127

Március

Bach, J.S.: Himmelskönig, sei willkommen – kantáta Virágvasárnapra, BWV 182
Bach, J.S.: János-passió
Bach, J.S.: Máté-passió
Bach, J.S.: Crucifixus – tétel a h-moll Miséből
Beethoven: Krisztus az Olajfák hegyén
Dvořák: Stabat Mater
Haydn: A Megváltó hét szava a keresztfán
Liszt: Via Crucis
Penderecki: Utrenja (tétel: Krisztus sírbatétele)
Penderecki: Lukács-passió
Penderecki: Stabat Mater
Pergolesi: Stabat Mater

Rossini: Stabat Mater
Szymanowski: Stabat Mater
Schütz: Máté-passió
Schütz: Die 7 Worthe Jesu am Kreuze
Verdi: Stabat Mater – 2. tétel a Négy vallásos darab-ból

Április

Bach, J.S.: Christ ist erstanden – korárelőjáték orgonára
Bach, J.S.: Christ lag in Todesbanden – kantáta Húsvétra, BWV 4
Bach, J.S.: Et resurrexit – tétel a h-moll Miséből
Bruch: Osterkantate, op. 81.
Esterházy Pál: Harmonia Caelestis – részlet
Händel: Húsvéti részlet a Messiás című oratóriumból
Penderecki: Utrenja (tétel: Feltámadás)
Reger: Oster, op. 145. – orgonára
Schütz: Feltámadási oratórium
Telemann: Jézus feltámadása

Május

Bach, J.S.: Magnificat
Bach, J.S.: Lobet Gott in seinen Reichen – mennybemeneteli oratórium, BWV 11.
Bach, J.S.: Auf Christi Himmelfahrt allein – kantáta Mennybemenetelre, BWV 128
Esterházy Pál: Harmonia Caelestis – részlet
Mahler: VIII. Szimfónia – I. tétel – Pünkösöd
Mendelssohn: Lauda Sion, op. 73. – Úr napja
Monteverdi: Vesperás Mária tiszteletére
Reger: Pfingsten, op. 145. – orgonára
Vivaldi: Magnificat

Június

Te Deum-ok:
Berlioz, Britten, Brückner, Dvorák, Händel, Purcell, Verdi

Zene és képzőművészet

Liszt: Hunok csatája – Kaulbach
Liszt: A bölcsőtől a sírig – Zichy Mihály
Liszt: Haláltánc – Holbein / Orcagna
Muszorgszkij: Egy kiállítás képei – Hartmann
Hindemith: Mathis, a festő – Mathias Grünewald (Colmar)

Évszakok a zenében

Tavaszi

Bartók: Két kép – Virágzás
Bartók: Tavasz
Britten: Spring Symphony
Debussy: Tavasz – kantáta
Haydn: Tavasz – kórus Az évszakok c. oratóriumból
Mahler: Egy vándorlegény dalai – I.

Monteverdi: La primavera
Mozart: Jöjj, drága május
Orff: Carmina Burana – Tavaszi versek
Rameau: A madarak éneke
Schubert: Májusi dal
Sinding: Tavaszi zsongás
Stravinsky: Tavaszi áldozat
Vivaldi: A tavasz – A négy évszak c. hegedűverseny ciklusból

Nyár

Berlioz: Nyári éjszakák
Couperin: Aratók
Haydn: Nyár – Az Évszakok c. oratóriumból
Honegger: Nyári pásztorál
Kodály: Nyári este
Tosti: Nyári Hold
Vivaldi: A nyár – A négy évszak c. hegedűverseny ciklusból

Ősz

Bartók: Dallam ködgomolyagban – a Mikrokozmosz-ból
Debussy: Kődök, Halott levelek – a Prelüdök-ből
Haydn: Ősz – Az Évszakok c. oratóriumból
Respighi: A köd, Eső
Vivaldi: Az ősz – A négy évszak c. hegedűverseny ciklusból

Tél

Debussy: Hópelyhek tánca – a Gyermekkuckó-ból
Debussy: Lépések a hóban – a Prelüdök-ből
Haydn: Tél – Az Évszakok c. oratóriumból
Mozart: Utazás szánon
Respighi: Hóesés
Schubert: Téli utazás – dalciklus
Schumann: Télapó szolgálja
Vivaldi: A tél – A négy évszak c. hegedűverseny ciklusból
Csajkovszkij: Tizenkét zongoradarab – Évszakok – hónapok szerint

Zeneművek szentek tiszteletére

Augusztus

Kodály: Ének Szent István királyhoz – aug. 20.
Veress Sándor: Szent Ágoston psalmusa az eretnekek ellen – aug. 28.

Szeptember

Bach és Bartók műveket ld. **fentebb**

November

Liszt: Szent Erzsébet legendája – nov. 19.
Britten: Óda Szent Cecíliához – nov. 22.
Händel: Óda Szent Cecíliához
Purcell: Óda Szent Cecíliához

December

Farkas Ferenc: Szent János kútja – dec. 27.

Január

Debussy: Szent Sebestyén vértanúsága – jan. 20.
Esterházy Pál: Harmonia Caelestis – részlet, Szent Pál, jan. 25.
Britten: Himnusz Szent Péterhez

Bibliai témák zeneművekben

Milhaud: A világ teremtése
Haydn: A teremtés
Stravinsky: Özönvíz
Britten: Noé bárkája
Britten: Az égő csipkebokor
Britten: 150. Zsoltár
Franck, C.: 150. Zsoltár
Kodály: 50. genfi zsoltár
Kodály: 114. genfi zsoltár
Kodály: 150. genfi zsoltár
Stravinsky: Babel
Händel: Izrael Egyiptomban
Schönberg: Mózes és Áron
Rossini: Mózes
Durkó: Mózes
Carissimi: Jephta
Händel: Jephta
Händel: Saul
Händel: Sámson
Händel: Eszter
Händel: Belszár
Franck, C.: Ruth
Kuhnau: Dávid és Góliát – a Bibliai szonátákból
Honegger: Dávid király
Mozart: A bűnbánó Dávid
Mendelssohn: Éliás
Goldmark: Sába királynője
Vivaldi: Juditha Triumphans
Honegger: Judith
Stravinsky: Zsoltárszimfónia
Stockhausen: Az ifjak éneke
Honegger: Énekek éneke
Petrovics: Jónás könyve
Händel: Messiás
Liszt: Krisztus
Bruch: Menekülés Egyiptomba
Berlioz: Jézus gyermekkor
Strauss, R.: Salome

Franck, C.: Nyolc boldogság
Debussy: A tékozló fiú
Britten: A tékozló fiú
Prokofjev: A tékozló fiú
Kodály: Jézus és a kufárok
Mendelssohn: Paulus

A zenés mese feldolgozása során érdemes az alábbi pszichológiai, egyben pedagógiai és módszertani logika mentén haladni.

1. A zenés mese meghallgatása elejétől végig (esetleg két részletben)
2. A sztori rekonstrukciója: tanulók elmondják a mesét, mit hallottak, ki voltak a szereplők.
3. A szereplők sorrendbe állítása és szóbeli jellemzése.
4. Két-három szereplő szóbeli és zenei megjelenítése (a zenei részleteket kiemeljük, a kísérő szöveggel együtt)
5. Két-három zenei részlet kiemelése az eddig megismert sorrend felcserélésével, a felvételen hallható kísérő szöveg nélkül, a szereplők megneveztetése (pl. madárka és nagyapó és Péter)
6. Ugyanebben a sorrendben lejátsszuk a részleteket, kísérőszöveg nélkül, s a szereplők neve mellé társítjuk annak a hangszernek a nevét, amely megjeleníti az illető szereplőt.
7. Lejátsszuk a zenei részleteket, az eddigiekhez képest felcserélt sorrendben, s próbára téve a tanulók zenei percepcióját.